

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Калатура Максима Васильовича на дисертацію Валаха Олександра Вячеславовича на тему «Адміністративно-правовий механізм захисту прав і свобод людини адвокатом», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

1. Ступінь актуальності обраної теми

Адвокат у цифрову епоху виконує захисну функцію та формує нову доктрину адміністративного права, яка враховує глобальні виклики, створює прецеденти та інтегрує міжнародні стандарти у національну практику. Тема дисертації Валаха Олександра Вячеславовича, присвячена адміністративно-правовому механізму захисту прав і свобод людини за участі адвоката, справді є надзвичайно актуальною у сучасних умовах реформування української системи публічного управління. Забезпечення ефективного правового захисту громадян на адміністративному рівні залишається одним із пріоритетів державної політики, а роль адвокатури як суб'єкта захисту прав особи стає все більш значущою. У контексті імплементації стандартів Європейського суду з прав людини та посилення інституційних гарантій правозахисної діяльності, проведене дослідження не лише відповідає потребам суспільства, а й має практичне значення для подальшого удосконалення правового механізму.

Особливо цінним є розгляд адміністративно-правового захисту через призму участі адвоката, що дозволяє глибше проаналізувати не лише нормативно-правове підґрунтя, а й реальні процесуальні практики, які впливають на захист прав громадян у сфері публічного адміністрування.

Отже, наукове дослідження Валаха Олександра Вячеславовича на тему «Адміністративно-правовий механізм захисту прав і свобод людини адвокатом» є важливим і своєчасним внеском у розвиток адміністративно-правової науки, усуває прогалини у нормативному регулюванні адвокатської діяльності та володіє значним практичним потенціалом у процесі реформування інституту адвокатури, впровадження цифрових технологій у адвокатську практику та покращення системи правового захисту в Україні.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Здобувач використав комплексний підхід до аналізу правових та адміністративних механізмів захисту прав і свобод людини адвокатом, спираючись на широкий спектр правових джерел, нормативних актів та практичних матеріалів. Суттєвим аспектом, що підкреслює обґрунтованість положень дисертації, є глибоке опрацювання законодавчої бази, що регулює питання професійної практики адвокатів. Автор детально аналізує як національне законодавство, так практику діяльності адвокатів та судову практику, забезпечуючи всебічність дослідження.

Мета роботи полягає в тому, щоб на основі аналізу теоретичних підходів до розуміння адміністративно-правового механізму, норм чинного національного та міжнародного законодавства у сфері захисту прав людини, та професійної практики адвокатів, визначити, охарактеризувати та оптимізувати адміністративно-правовий механізм захисту прав і свобод людини адвокатом в Україні.

Емпірична база дослідження побудована завдяки аналізу практики професійної діяльності адвокатів як суб'єктів захисту прав і свобод людини, судової практики та практики Європейського суду з прав людини, офіційної статистики оскарження рішень, дій або бездіяльності органів публічної адміністрації за участі адвоката.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини щодо функціонування адміністративно-правового механізму захисту прав і свобод людини адвокатом. Предмет дослідження – адміністративно-правовий механізм захисту прав і свобод людини адвокатом.

Структура дисертації включає в себе вступ, три розділи, висновки, а також список використаних джерел та додатків, що повністю відповідає поставленим цілям та завданням дослідження.

У вступі визначено актуальність обраної теми, проаналізовано її зв'язок з науковими програмами, планами, темами та грантами, окреслено мету та завдання дослідження, конкретизовано об'єкт і предмет, обґрунтовано використані методи, визначено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про апробацію матеріалів дослідження, представлено структуру та загальний обсяг роботи.

Розділ 1 «Загальна характеристика адміністративно-правового механізму захисту прав і свобод людини адвокатом» містить чотири підрозділи, які визначають сутність захисту прав людини та місце в цій площині адвоката як спеціального суб'єкта.

Розділ 2 «Напрямки адміністративно-правового механізму захисту прав і свобод людини адвокатом» містить три підрозділи, у яких визначено процесуальні та практичні особливості реалізації адміністративно-правового механізму захисту прав і свобод людини адвокатом.

Розділ 3 «Сучасні тенденції удосконалення адміністративно-правового механізму захисту прав і свобод людини адвокатом» містить два підрозділи, у яких розкрито новітні напрямки вдосконалення діяльності адвоката як суб'єкта захисту прав і свобод людини.

Завершальну частину дисертації становлять загальні висновки, які системно узгоджуються з основним матеріалом роботи та узагальнюють загальні результати дослідження. У висновках дисертації на основі аналізу теоретичних підходів до розуміння адміністративно-правового механізму, норм чинного національного та міжнародного законодавства у сфері захисту прав людини, та професійної практики адвокатів, визначено, охарактеризовано та запропоновано оптимізувати адміністративно-правовий механізм захисту прав і свобод людини адвокатом в Україні.

Отже, наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертації, мають високий рівень обґрунтованості, що забезпечується як ретельним опрацюванням правової та нормативної бази, так і системним

аналізом практичних аспектів реалізації повноважень адвокатів у сфері захисту прав людини.

3. Новизна одержаних результатів дослідження

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є новітнім дослідженням щодо формування характеристики та напрямків адміністративно-правового механізму захисту прав і свобод людини адвокатом, в результаті якого виділено сучасні тенденції вдосконалення адміністративно-правового регулювання захисту прав і свобод людини адвокатом в Україні.

Уперше розкрито публічно-правовий статус адвокат як спеціалізованого публічного агента захисту прав і свобод людини, який виконує функції забезпечення доступу до правосуддя та захисту прав і свобод людини у публічних адміністративних процесах, що обумовлює необхідність сучасної формалізації гарантій незалежності адвоката у відносинах з органами публічної влади та розширення повноважень у адміністративних процедурах для підвищення ефективності адміністративно-правового механізму захисту прав і свобод людини та посилення ролі адвокатури як гаранта верховенства права в Україні.

Удосконалено теоретичне розуміння адміністративного оскарження як форми захисту прав і свобод людини за участі адвоката, що є спеціально встановленою законом процедурою перегляду і перевірки законності та обґрунтованості рішень, дій або бездіяльності органів публічної влади, що стосуються прав і свобод фізичних або юридичних осіб, що покликана забезпечити ефективний механізм захисту громадян від порушень з боку державних органів, шляхом надання можливості адвокату звертатися із відповідними скаргами для усунення таких порушень до вищих адміністративних інстанцій або спеціалізованих органів.

Отримали подальшого розвитку результати аналізу нормативно-правових актів, які регулюють питання захисту прав і свобод людини адвокатом в Україні щодо забезпечення максимальної ефективності адміністративно-правового механізму захисту прав і свобод людини за участі адвоката шляхом системного удосконалення нормативно-правової бази, організаційного правового підвищення рівня правосвідомості та професійної компетентності адвокатів у практичній діяльності, та адаптації українського законодавства до міжнародних стандартів для забезпечення відповідності національної правової системи загальносвітовим критеріям захисту прав і свобод особи.

Також отримали подальшого розвитку напрямки вдосконалення адміністративно-правового регулювання механізму захисту прав людини адвокатом в Україні щодо забезпечення прав людини у сферах соціального захисту та компенсацій шляхом введення механізму адміністративного медіатора-адвоката, який представляє інтереси постраждалих від війни осіб у питаннях компенсацій, відшкодування майна та соціальних виплат, та створення адвокатських центрів безоплатної допомоги у регіонах, наближених до зони бойових дій, для швидкого реагування на адміністративні порушення прав людини.

Отже, дисертаційна робота за характером і змістом розкритих питань має високий ступінь наукової новизни. Дисертаційне дослідження має обґрунтовані та достовірні наукові висновки, які доповнюють існуючі позиції науковців або по-новому надають вирішення існуючих проблем, що виникають у сфері адміністративно-правового механізму захисту прав і свобод людини адвокатом. Елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

4. Практична значимість дисертаційного дослідження

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що результати дослідження можуть бути спрямовані та використані в таких сферах:

- науково-дослідній роботі – щодо проведення подальших науково-методологічних досліджень у сфері реалізації адміністративно-правового механізму захисту прав і свобод людини адвокатом;

- законотворчій сфері – для вдосконалення адміністративно-правового регулювання у сфері захисту прав людини адвокатом в Україні;

- правозастосовній діяльності – для оптимізації та покращення ефективності професійної діяльності адвокатів у сфері захисту прав і свобод людини;

- освітньому процесі – щодо підготовки методичних матеріалів, навчальних посібників, підручників для викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теорії адміністративного права», організації адвокатами освітньо-просвітницьких заходів у сфері захисту прав людини.

Відповідно, дисертаційна робота є теоретичною та практичною основою для проведення науково-прикладних досліджень щодо реалізації адміністративно-правового механізму захисту прав і свобод людини адвокатом. Висновки та рекомендації, які були розроблені автором, можуть бути враховані при удосконаленні чинного національного законодавства у сфері захисту прав і свобод людини.

5. Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях

Основні положення та результати дисертації висвітлено у 7 наукових статтях, а також у 3 тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Відповідне представлення наукових результатів є цілком достатнім. Кількість публікацій, їхній обсяг, якість та повнота викладу результатів і змісту дисертації відповідають вимогам Міністерства освіти і

науки України. Опубліковані матеріали в повному обсязі охоплюють основні наукові положення дисертації. Тематика науково-практичних конференцій, на яких була проведена апробація дослідження, а також зміст статей автора, де висвітлені ключові положення і результати дисертації, свідчать про успішне проходження апробації та завершеність дисертації як самостійної наукової праці.

6. Дискусійні питання та зауваження до дисертації

Виділяючи позитивно загальні результати дослідження Валаха Олександра Вячеславовича, необхідно висловити деякі зауваження та побажання:

1. Окремий підрозділ слід було б присвятити діяльності адвоката для вразливих верств суспільства, особливо для військових, хоча не можна не підкреслити, що окремі напрямки такої діяльності були висвітлені автором у роботі, хоча і недостатньо.

2. У підрозділі 2.2 автор визначає роль адвоката у процесі судового оскарження рішень, дій або бездіяльності органів публічної адміністрації як гаранта. Відповідний висновок є досить суб'єктивним, адже адвокат виконує функцію посередника між сторонами і судом, а функція гаранта більш притаманна саме суду.

3. Окрему частину дисертації слід було б присвятити практики діяльності Європейського суду з прав людини.

4. Досить суперечливою є позиція автора щодо виділення інформаційної допомоги є одного із засобів реалізації адміністративно-правового механізму захисту прав і свобод людини (підрозділ 2.3). Роль інформаційної допомоги є другорядною, крім того, виникають питання до формування терміну «інформаційна допомога».

5. Не досить логічним вбачається структура роботи в аспекті віднесення критеріїв ефективності адміністративно-правового механізму захисту прав і

свобод людини адвокатом. Даний підрозділ є важливим, але має складати другий розділ дисертації.

При цьому, проведене дослідження відповідає сучасним тенденціям розвитку науки, відповідно зауваження носять характер уточнень та не впливають на загальний рівень виконаної наукової роботи.

7. Загальні висновки

Дисертація Валаха Олександра Вячеславовича на тему «Адміністративно-правовий механізм захисту прав і свобод людини адвокатом» являє собою завершене самостійне дослідження, яке охоплює широкий спектр теоретичних та практичних аспектів захисту прав і свобод людини адвокатом. У результаті проведеного аналізу було отримано нові наукові знання, що сприяють розвитку адміністративного права та відкривають нові перспективи для подальших досліджень захисту прав і свобод людини адвокатом в Україні. Практичне значення отриманих результатів підтверджується можливістю їх застосування у різних сферах, що підвищує їх актуальність та важливість для наукової спільноти та професійної діяльності адвокатів щодо захисту прав і свобод людини.

Основні висновки та положення роботи Валаха Олександра Вячеславовича були сформовані автором на основі власних досліджень та практичного досвіду адвокатської роботи. Матеріал дослідження представлений цілісно, логічно та послідовно, що дозволило автору повністю розкрити зміст обраної теми та успішно вирішити поставлені завдання. Автор дотримувався законодавчих норм щодо авторського права та суміжних прав, надавши достовірну інформацію про результати своєї наукової роботи, використані методи досліджень та джерела.

Загалом, дисертаційне дослідження Валаха Олександра Вячеславовича на тему «Адміністративно-правовий механізм захисту прав і свобод людини адвокатом» здійснене на високому науково-теоретичному рівні та представляє

актуальне дослідження, у якому отримані нові науково обґрунтовані висновки, що вирішують конкретне наукове завдання, важливе для розвитку науки адміністративного права. Дисертація відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, а здобувач – Валах Олександр Вячеславович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –
доктор юридичних наук, професор,
адвокат

Максим КАЛАТУР